

Over eten en gegeten worden

12 april, Wim

Predatie

We komen ze regelmatig tegen, mensen die zeggen dat er teveel ooievaars zijn en dat ze alle weidevogels opeten. Als we dan vragen hoe ze dat weten, dan blijft het een beetje onduidelijk. Ze hebben het gehoord van iemand of in de krant gelezen, of ze zien weleens ooievaars in het land lopen die van alles oppikken.

Eieren of nestjongen van weidevogels worden wel genuttigd door andere dieren, dit heet predatie. Zo'n 10 jaar geleden heeft Sovon een groot onderzoek afgerond naar het effect van predatie op de weidevogelstand. De ruimte is hier te beperkt om het 136 pagina's tellende rapport samen te vatten, maar we kunnen u wel vertellen dat de predatie-invloed van de ooievaar op de weidevogelstand vrijwel nihil is.

Dat verbaast ons niet, ooievaars zijn geen jagers maar oprapers. Ze stappen door het weiland en rapen aan de lopende band klein voedsel op. Dat voedsel moet vooral niet te hard lopen, want er achteraan jagen, daar houden ooievaars niet van. Het stapelvoedsel bestaat uit regenwormen, slakken, insecten en insectenlarven. En soms iets groters, als ze het toevallig tegenkomen, en als het niet te snel loopt ...

Het

onderzoeksrapport van Sovon is de moeite van het lezen meer dan waard. Het vertelt over hoe en waar onderzoek is gedaan en er worden natuurlijk conclusies getrokken op basis van de feiten. Via de volgende link kunt u het vinden (even kopiëren en plakken):

<https://www.sovon.nl/nl/content/predatie-onderzoek>

Morgen over aantallen ooievaars.

Alvast vooruitlopend: Van welke vogelsoort zijn er meer broedparen in het land, van de ooievaar of van de purperreiger?

13 april, Wim

Te veel?

Heeft u het opgezocht? Er broeden ongeveer evenveel paren ooievaars als purperreigers in Nederland (*in 2013 770-790 paren purperreiger en 825-875 paren ooievaar).

Het verschil zit in de zichtbaarheid. Ooievaars doen geen enkele moeite om zich te verstoppen, de nesten zijn allemaal heel zichtbaar. Purperreigers leiden een meer verborgen bestaan, waardoor het er minder lijken te zijn en de purperreiger makkelijk als schaarser wordt beschouwd.

Maar zijn er nu wel of niet teveel ooievaars? Tja, wat is teveel? Op basis van de aantallen broedparen vallen purperreigers en ooievaars beide onder de categorie *schaarse broedvogel*.

Lokaal lijken er soms veel te zijn, maar in de grootste delen van ons land komt de ooievaar (bijna) niet voor als broedvogel. Het is ook goed om te weten dat ooievaars geen schade toebrengen aan landbouwgewassen, ze eten dierlijk voedsel en ruimen zelfs schadelijke larven zoals engerlingen op.

**Bron Sovon en STORK*

1 mei, Arda

Braakballen

Dieren laten hun sporen na. De duidelijkste sporen zijn wel de vraatsporen en de uitwerpselen en braakballen van dieren. Braakballen zijn onverteerbare delen van voedsel die, vooral door vogels, min of meer samengedrukt uitgebraakt worden. Het meest bekend zijn ze van de uil, maar er zijn veel meer vogels die braakballen leveren.

Ooievaars produceren ook braakballen. Moeilijk verteerbaar materiaal wordt in de maag tot een braakbal gekneed. Door die braakballen te onderzoeken, kunnen we veel te weten komen over het voedselpatroon. Er worden zelden botjes aangetroffen, omdat het maagzuur van ooievaars zo sterk is, dan botjes verteren. Wel worden er veel keverschildjes gevonden. Ook zitten de braakballen vol met borstelharen van wormen. Ooievaars eten namelijk voornamelijk regenwormen..

9 mei, Arda

Vijf hongerige snavels

Gaat het de ouders lukken om voldoende voedsel te brengen voor alle kuikens?

In de eerste weken komen de oudervogels vooral aanzetten met wormen, grote insecten (waaronder sprinkhanen, veenmollen, meikevers) en larven, maar ook met kikkers en muizen. Voedsel dat voor de kleine jongen voldoende eiwitrijk is. De ouders braken het voedsel uit op het nest, waarna de jongen het zelf opschrokken. Als er niet genoeg is voor alle jongen, krijgt de jongste (dus de kleinste) de minste kans om genoeg te eten. Zo'n jong verzwakt dan heel snel en overleeft het niet. Op dit moment is dat nog niet aan de orde, dus we hopen dat de ouders voldoende voedsel kunnen brengen voor 5 hongerige snavels. Maar de kans dat er vijf jongen zullen uitvliegen is niet zo groot.

18 mei, Wim

De mol

Ooievaars eten dierlijk voedsel, daar is al regelmatig over geschreven. Het belangrijkste voedsel bestaat uit regenwormen, insecten en slakken. Dit vormt het stapelvoedsel, ooievaars kunnen niet zonder.

Dan is er ook een categorie 'gelegenheidsprooien'. Dat zijn prooien die ze zullen nuttigen als ze die tegenkomen en kunnen bemachtigen, maar die ze niet perse nodig hebben. Daaronder vallen bijvoorbeeld muizen, kikkers en mollen.

Met mollen moeten ze een beetje oppassen. Op de foto ziet u de enorme graafklauwen, letterlijk kort maar krachtig. Ooievaars slikken prooien in zijn geheel door en daar schuilt bij het eten van een mol het gevaar. Als de mol nog leeft, dan zal die in de ooievaar nog even doorgraven voordat hij stikt. Maar voor de ooievaar is het te laat, de ingewanden zijn dan zodanig vernield door de gravende klauwen, dat de ooievaar sterft. Het devies is dus: zorg dat de mol dood is. Ooievaars doen dat door de mol dood te pikken of te verdrinken.

We zagen eergisteren dat een mol werd gevoerd, die nog een maatje te groot was voor de jongen. Nog een weekje, dan gaat het ze lukken.

22 mei, Monique

Prooien

Vandaag een kikker op het menu. Hoewel de meeste mensen denken, dat ooievaars alléén kikkers eten, vormen deze amfibieën maar een deel van het voedselaanbod.

Op het filmpje van 21 mei is te zien hoe een van de ouders voedsel uitbraakt.

Het is een groene brij dat de oude ooievaar tussen de jongen laat vallen. Daarna pakken de jonge ooievaars ieder hun deel. In de krop van de ooievaar is een en ander al een beetje 'voorgekookt'. Dat maakt het voor jongen makkelijker te verteren.

Naast kikkers, mollen en muizen eten ooievaars vooral regenwormen, slakken en grote insecten. De menukaart van de jongen is dus zeer gevarieerd. Net als bij mensen!

26 mei, Leo

Eten ... En weg is het eten !!!

Ja als Pa of Ma terug komt van de winkel is het opletten geblazen. Ze krijgen bijna geen kans om te braken, want de kuikens zitten al met hun snavel in de boodschappentas. Ze draaien eromheen alsof ze dagen niet gegeten hebben. En als er dan een brok vitamientjes op het nest valt, is het binnen enkele seconden verdwenen. En dan die kleine, jongens wat een doorzetter is dat zeg. Diep respect voor die kleuter, tussen zijn grote broers/zussen en iedereen leeft met het kuiken mee. Het is er als de kippen bij zegt men wel eens, maar die kleine weet hoe het moet. Er onder door of erlangs wurmen, maar ik moet en zal naar voren komen. Heel snel naar die grote rode snavel waar die heerlijke hapjes vandaan komen. Hapjes nou zeg maar Happen.

Enkele dagen terug (zie clip vier mollen), moesten de kuikens de mollen uit de snavel van Pa trekken omdat hij ze er zelf bijna niet meer uit kreeg. Van die echte dikke vette Gennepse mollen. En dan moet je als kuiken dat gevaarte naar binnen zien te krijgen, Poe poe. Het kleinste kuiken lukte het niet en moest het afstaan, helaas. Velen vragen hoe het kan dat verschil in grootte ?

Maar als je eenmaal een achterstand hebt en je zit tussen drie van die grote schrokkers, dan blijft er weinig over. Toch doet het kleintje het nog steeds erg goed. En ik heb het al een keer vaker gezegd ze

hebben ook wel schatten van ouders hé. Ouders die niet zo snel en rigoureuus te werk gaan en een kleintje met een achterstand uit het nest kieperen. Nee deze ouders wachten rustig af of het nog wel goed komt, voordat ze actie ondernemen.

Onder het nest in Beugen, waar vier kuikens op zaten, hebben we enkele dagen terug 2 dode kuikens onder het nest opgehaald. Het hoort er nou eenmaal bij, natuur is natuur, maar gelukkig gaat het hier veel beter.

13 juni, Arda

Mollen en muizen op het menu

Ma kwam vanmiddag met een krop vol met mollen terug op het nest.

Zoals al eerder hier verteld, eten ooievaars voornamelijk regenwormen, deze vormen het stapelvoedsel. Daarnaast pakken ze allerlei ander dierlijke prooien die niet te moeilijk te bemachtigen mogen zijn, want een ooievaar foerageert traag. Hij stapt door het weiland en raapt als het ware de prooien op. Die prooien moeten dus ook traag zijn. Dat kunnen ook kleine zoogdieren zoals muizen en mollen zijn. Misschien is ma wel op een nest mollen gestuit, dat door een maaimachine was blootgelegd. Want hoe krijgt ze anders zoveel mollen tegelijk te pakken?

Na de muizenplaag van afgelopen jaar, lijken de aantallen van deze kleine knagers nu behoorlijk gedecimeerd. Jammer voor vogels, zoals torenvalk en uilen die als hoofdvoedsel muizen hebben. Het afgelopen jaar profiteerden die van de muizenplaag, veel hongerige jongen konden worden grootgebracht.

25 juni, Arda

Kreeft op het menu

Het verschil in snavelkleur en poten van de ouders en de jongen is goed te zien. Geleidelijk zullen de jongen net zulke mooie rood/oranje poten en snavel krijgen. Maar dat duurt wel een jaartje. Bij jonge vogels blijft er dan soms eerst nog een bruine punt aan de snavel. Wim heeft daar op 8 juni al iets over geschreven.

De oranje kleur van de snavel ontstaat door carotenoïden (gele tot roodachtige kleurstoffen) in het voedsel. Wij krijgen dat binnen door worteltjes te eten, ooievaars bijvoorbeeld uit de dekschilden van kevers die ze opeten. De in Nederland steeds meer voorkomende (rode) Amerikaanse rivierkreeft draagt waarschijnlijk ook bij aan de hoeveelheid carotenoïden in het voedsel. Ooievaars (en blauwe reigers) zijn niet vies van deze kreeft. In de braakballen van ooievaars worden regelmatig restanten van kreeften gevonden.

De Rode Amerikaanse rivierkreeft ontwikkelt zich in sommige gebieden tot een plaag: hij vreet alles op wat in zijn buurt komt, zowel waterplanten als kleinere waterdieren. Daarbij plant hij zich in hoog tempo voort, met meerdere generaties per jaar. Daar waar zij zich eenmaal heeft gevestigd, zijn de ondergedoken waterplanten binnen een jaar of tien volledig verdwenen en zijn insecten, weekdieren en amfibieën nagenoeg uitgeroeid.

Dus hoe meer kreeften in de maag van ooievaars terechtkomen, hoe beter.

